

ΑΡΘΡΟ 99 Η Ζοφερή Ελληνική Πραγματικότητα

Δημήτρης Τσελεπής, Διευθύνων Σύμβουλος της PROTEM GROUP A.B.E.T.E.

Το περιβόητο ιδίως το τελευταίο διάστημα ΑΡΘΡΟ 99 θεωρώ ότι δεν είναι τίποτε περισσότερο ή λιγότερο από ένα κομμάτι της ζοφερής ελληνικής πραγματικότητας που σταδιακά και μεθοδευμένα τα τελευταία 30 χρόνια οδήγησε την κατάσταση της οικονομίας μας στο σημείο μηδέν των ημερών μας.

Δηλαδή,

- Στην απαξίωση της επιχειρηματικότητας και των σωστών επιχειρηματιών και στην επακόλουθη μείωση των επιχειρήσεων που παράγουν κάθε είδους προϊόντα και όχι μόνο καινοτόμα όπως έγινε της μόδας να λέμε σήμερα. Άλλωστε τα πρότυπα επιχειρηματιών και οι πράξεις τους που προβάλλονται μέχρι σήμερα καθιέρωσαν δικαίως στη συνείδηση της κοινωνίας μας την πεποίθηση ότι επιχειρηματίας ίσον αθέμιτος πλουτισμός, ίσον λαμόγιο και ατιμωρησία, ίσον υπεράνω του νόμου.
- Στην ανάπτυξη του εμπορίου και κυρίως των εισαγωγών, εις βάρος όμως της εγχώριας παραγωγής μας και των εξαγωγών και σε όφελος της οικονομίας άλλων κρατών που σχεδίαζαν το σήμερα δεκαετίες πριν, φροντίζοντας με κάθε τρόπο να έχουν στο πλευρό τους τους ταγούς του έθνους μας.
- Στη γιγάντωση του τραπεζικού μας συστήματος με μοναδικούς ωφελημένους τους τραπεζίτες και ίσως πολλές εκ των εταιρειών που ήδη έχουν υπαχθεί στο ΑΡΘΡΟ 99 ή είναι σε αναμονή. Πόσες άραγε να είναι οι εύρωστες βιοτεχνίες ή οι νέοι επιχειρηματίες που στήριξαν την ανάπτυξή τους στο τραπεζικό μας σύστημα ή οφείλουν την ύπαρξή τους σε αυτό;
- Στην κατάληξη της πιο προβληματικής επιχείρησης της Ελλάδας που λέγεται ΔΗΜΟΣΙΟ. Στην οποία, ενώ σήμερα αποδίδονται τεκμηριωμένα οι μεγαλύτερες ευθύνες για τη χρεωκοπία της χώρας μας, τα «αφεντικά» της συνεχίζουν να νοιάζονται μόνο για τους εργαζόμενους τους αδιαφορώντας για την πτώχευση ολόκληρης της πραγματικής οικονομίας και το κλείσιμο των εναπομεινουσών υγιών επιχειρήσεων. Δε φταίνει όμως μόνο οι πολιτικοί μας που αναδείχτηκαν από υπάλληλοι του δημοσίου, συμφέροντος σε αφεντικά! Τεράστιο μερίδιο ευθύνης έχουμε όλοι εμείς ο «περήφανος ελληνικός λαός» όπως συνηθίζουν ειρωνικά να μας αποκαλούν τα αφεντικά, ευκαιρίας δοθείσης. Ένας λαός που συσσωρεύτηκε τις τελευταίες δεκαετίες στα γραφεία των πολιτικών και των κομμάτων, προκειμένου να γλύψει και να παρακαλέσει για τη βόλεψή του. Πού; Στην καλύτερη ελληνική επιχείρηση, το Δημόσιο, όπου οι έννοιες αξιοκρατία και παραγωγικότητα κατέληξαν να ερμηνεύονται ως διαπλοκή και κατασπατάληση δημοσίου χρήματος. Εκεί, όπου όποιος μπει μια φορά και πιάσει καρέκλα γνωρίζει εκ των προτέρων ότι δε βγαίνει παρά μόνο συνταξιούχος ή νεκρός, χτύπα ξύλο.
- Στην κατάντια της υπόλοιπης εργαζόμενης ελληνικής κοινωνίας, πέραν του ευρύτερου δημοσίου τομέα, που συνήθισε και αυτή να λουφάει και να απαιτεί, να ευημερεί με δανεικά και ποτέ να μη κάνει αυτοκριτική για την ατομική της ευθύνη στη συλλογική κατάντια. Όχι όμως αδικαιολόγητα αφού καθοδηγήθηκε όλα τα χρόνια από ένα άρρωστο συνδικαλιστικό κίνημα που στόχευε κυρίως στην εκμετάλλευση της εργατιάς, χτυπώντας δήθεν το κεφάλαιο και τα αφεντικά προκειμένου να καρπωθεί οφέλη μέχρι να αναδειχτεί τελικά σε αφεντικό.

Ας δούμε όμως πρώτα τι προβλέπει με απλά λόγια το άρθρο 99:

Μια εταιρεία που δεν μπορεί να καλύψει τις υποχρεώσεις της (τα χρέη δηλαδή) αιτείται στο πρωτοδικείο την υπαγωγή της στο ΑΡΘΡΟ 99 καταθέτοντας ένα σχέδιο επιχειρηματικής δράσης ή business plan όπως αλλιώς αρέσει στους νεοέλληνες. Αν συμφωνήσουν το 51% των πιστωτών της και αν ο δικαστής στο αρμόδιο πρωτοδικείο δει θετικά το

αίτημα, τότε αυτομάτως η εταιρεία αποκτάει την προστασία του νόμου έναντι των πιστωτών της! Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι κανένας πιστωτής ή προμηθευτής δεν μπορεί να διεκδικήσει με άλλα μέσα (ασφαλιστικά μέτρα, κατασχέσεις, κήρυξη σε πτώχευση κλπ.) τα χρωστούμενα από την εταιρεία, μέχρις ότου αυτή μπορέσει να ορθοποδήσει και να εκπληρώσει το επιχειρηματικό της σχέδιο ή να πτωχεύσει οριστικά. Όλοι μπαίνουν στην ουρά για 2 τουλάχιστον χρόνια και περιμένουν να πάρουν τα λεφτά τους, αν και εφόσον η εταιρεία μπορέσει.

Τα «κακώς κείμενα» του ΑΡΘΡΟΥ 99 δε σχετίζονται με το πνεύμα του νόμου το οποίο για αρκετές ίσως εταιρείες, σε κάθε όμως περίπτωση μειοψηφία, μπορεί να αποτελέσει πραγματικά σανίδα σωτηρίας. Λέω μειοψηφία γιατί πιστεύω ότι λίγες είναι οι υγιείς εταιρείες που περιέχονται σε δεινή οικονομική κατάσταση και μέσω του ΑΡΘΡΟΥ 99 επιθυμούν πραγματικά να προσπαθήσουν να βγουν από το τούνελ αποπληρώνοντας φυσικά όλες τους τις οφειλές.

Σχετίζονται με την ουσία και τις ενδεχόμενες παρενέργειες που προκύπτουν από τη χρήση αυτού του νόμου από εταιρείες που στις προτεραιότητες των επιχειρηματιών δεν είναι να ορθοποδήσουν την εταιρεία τους και να εξοφλήσουν τους πιστωτές τους.

Δύο απτά παραδείγματα θα αναφέρω που τυγχάνει να έχω και προσωπική εμπειρία, με εταιρείες που κατάφεραν να υπαχθούν στο άρθρο 99.

Η μια παρουσίασε ένα επιχειρηματικό σχέδιο δράσης για τη διάσωσή της, το οποίο ήταν πιο φιλόδοξο ακόμη και από εκείνα που κατάρτιζε πριν βρεθεί στα πρόθυρα της χρεωκοπίας της! Πως είναι δυνατόν αυτό να γίνεται αποδεκτό από εμπειρογνώμονες, πιστωτές και δικαστές, με την παρούσα ύφεση που επικρατεί σε παγκόσμια κλίμακα, δεν έχω ακόμη καταλάβει; Και εγώ επιχειρηματίας είμαι, δεν είμαι πολιτικός!

Η άλλη πάλι εμφανίστηκε αμέσως μετά την υπαγωγή της στο νόμο ξανά στην αγορά με τυμπανοκρουσίες και εκδηλώσεις υπό μορφή εγκαινίων, κάνοντας πολλούς να αναρωτιούνται αν τελικά το ΑΡΘΡΟ 99 είναι μια υπό όρους αναστολή θανατικής καταδίκης ή μήπως τελικά μια ευκαιρία παρθενογένεσης. Ιδιοκτήτες και διευθυντές παρουσιάζουν την εταιρεία τους και εκθειάζουν το μέλλον της λες και δεν υπήρξε ποτέ το παρελθόν τους, λες και έχουν ξεφλήσει ή βρήκαν μαγικό τρόπο να το κάνουν, τα εκατομμύρια Ευρώ που χρωστάνε στην αγορά!

Για να γίνω πιο σαφής ως προς τις ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις σε τρίτους από τη χρήση του άρθρου 99, οφείλω να κάνω τις παρακάτω επισημάνσεις.

Μια εταιρεία συνήθως χρωστάει το μεγαλύτερο μέρος των οφειλών της σε τράπεζες και μικρότερο σε προμηθευτές, σε πελάτες (προκαταβολές από παραγγελίες) και ίσως στο προσωπικό της. Αν λοιπόν μια τέτοια εταιρεία λόγω κακοδιαχείρισης, συγκυριών ή λανθασμένων επιλογών της φτάσει στο όριο να μη μπορεί να καλύπτει τις υποχρεώσεις της, τότε τη μεγαλύτερη ζημιά θα την υποστούν όλοι οι υπόλοιποι εκτός από τις τράπεζες και τους ιδιοκτήτες της εταιρείας. Ποτέ δεν ακούστηκε στην αγορά, ιδίως την ελληνική, να έβαλε μια τράπεζα λουκέτο λόγω χρεωκοπίας ενός πελάτη της! Σπανιότατα δε, για να μην πω ποτέ, βλέπουν τα φώτα της δημοσιότητας επιχειρηματίες, που πτώχευσαν οι εταιρείες τους, να δηλώ-

νουν πτωχοί και οι ίδιοι. Αντιθέτως, συνηθίσαμε να τους βλέπουμε ή να τους περιμένουμε μετά σε πιο αναβαθμισμένους ρόλους.

Όμως ένας μικρομεσαίος επιχειρηματίας μπορεί πολύ εύκολα να καταστραφεί ή να κινδυνέψει να εκτροχιαστεί επαγγελματικά από μια ακάλυπτη επιταγή πελατείας του. Στο ερώτημα κάποιων που ίσως δε γνωρίζουν τους κανόνες της αγοράς, αν θα μπορούσε να κάνει κάτι από πριν για να διαφυλάξει τα συμφέροντά του, η απάντηση είναι κατηγορηματικά ΟΧΙ.

Μόνο οι τράπεζες έχουν τις μεγαλύτερες διασφαλίσεις (υποθήκες, προσημειώσεις, πλαφόν επιταγών κλπ.) και τους καλύτερους μηχανισμούς για να αντιληφθούν πρώτα αυτές την επερχόμενη δυστοκία μιας επιχείρησης. Όταν οι τράπεζες θέλουν, τότε ενεργούν με πλεονέκτημα και πολύ πιο γρήγορα από κάθε άλλο πιστωτή, για να διασφαλίσουν τα συμφέροντά τους.

Ακριβώς το αντίθετο συμβαίνει με τους υπόλοιπους πιστωτές. Ενημερώνονται τελευταίοι, συνήθως στα ταμεία των τραπεζών, αφού διαπιστώσουν ότι είναι ακάλυπτες οι επιταγές που κρατούσαν τόσο καιρό στα χέρια τους. Για να μη μιλήσουμε για τους εργαζόμενους μιας επιχείρησης που φτάνει στα πρόθυρα χρεωκοπίας, οι οποίοι μένουν συνήθως με απλήρωτους τους μισθούς πολλών προηγούμενων μηνών, κινδυνεύοντας να χάσουν και τις αποζημιώσεις τους. Και συν τοις άλλοις πολλοί πιέζονται ψυχολογικά με το ηθικό δίλλημα αν θα πρέπει να συνεχίσουν να ενισχύουν την επιχείρηση στην προσπάθειά της να ορθοποδήσει!

Έστω λοιπόν ότι έχουμε την περίπτωση μιας εταιρείας που χρωστάει στους πάντες και κάνει αίτηση υπαγωγής στο άρθρο. Όπως ήδη ανέφερα πρέπει το 51% των πιστωτών να συναινέσει. Αυτό όμως το 51% αφορά στην πλειοψηφία των οικονομικών απαιτήσεων των πιστωτών κατά του οφειλέτη. Συνεπώς, από το σύνολο των πιστωτών καλούνται να συναινέσουν ουσιαστικά μόνο οι τραπεζίτες, στους οποίους ο οφειλέτης συνήθως χρωστάει τα περισσότερα.

Οι τράπεζες μη έχοντας να χάσουν τίποτε παραπάνω, αφού γνωρίζουν καλά όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη τα οποία έχουν ήδη προσημειωμένα, συναινούν στη συνέχιση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας για 2 χρόνια υπό την προστασία του πτωχευτικού νόμου. Έτσι αυτομάτως στερούν όλους τους υπόλοιπους πιστωτές από μια γρηγορότερη εξόφλησή τους που ενδεχομένως να πετύχαιναν αν τους επιτρεπόταν να ασκήσουν όλες τις έννομες πιέσεις τους.

Διερωτώμαι γιατί λοιπόν σε τέτοιες περιπτώσεις οι τράπεζες να μην αναλάβαν αυτές και το ρίσκο της απόφασής τους; Αφού δίνουν ψήφο εμπιστοσύνης στην εταιρεία, αυτό δε σημαίνει ότι έχουν αξιολογήσει σωστά το επιχειρηματικό της σχέδιο για να ξεπεράσει την κρίση; Γιατί λοιπόν να μην υποχρεώνονταν να αναλάβουν και ένα μεγάλο μέρος των οφειλών της εταιρείας σε προμηθευτές και προσωπικό με πρόσθετα δάνεια που θα χορηγούσαν στην εταιρεία; Με τον τρόπο αυτό η ποσοστιαία αύξηση του χρέους του οφειλέτη προς τις τράπεζες θα ήταν μικρή αλλά θα μειώνονταν οι οφειλές στους υπόλοιπους και το πραγματικό όφελος της αγοράς θα ήταν τεράστιο.

Μια ακόμη απορία μου που μένει να απαντηθεί στη πράξη και όχι από τους δικηγόρους που ερμηνεύουν τον πτωχευτικό κώδικα, σχετίζεται με το πως γίνεται η αποπληρωμή των πιστωτών σε περίπτωση θετικής πορείας της εταιρείας ή στην περίπτωση αρνητικής κατάληξης και της οριστικής πτώχευσης. Αποπληρώνονται όλοι το ίδιο με την ίδια προτεραιότητα; Μικροί - μεγάλοι προμηθευτές, προσωπικό, τρίτοι, αποπληρώνονται το ίδιο όπως και οι τράπεζες;

Άφησα για το τέλος τη πιο σημαντική κατά τη γνώμη μου παρενέργεια του ΑΡΘΡΟΥ 99 και των παρόμοιων «άρθρων» που είναι ευρύτερα γνωστά και ως παραθυράκια του νόμου. Πιστεύω ακράδαντα ότι θίγει όλες τις υγιείς επιχειρήσεις και όλους εκείνους τους συγκρατημένους επιχειρηματίες που

επέλεξαν να κάνουν αργά αλλά σταθερά βήματα χωρίς να υπερχρεωθούν και χωρίς να επιδιώκουν με ξένα μόνο λεφτά να υλοποιήσουν γρήγορα, μεγαλόπνοα επιχειρηματικά σχέδια και ατομικές φιλοδοξίες.

Θίγει τις επιχειρήσεις που φροντίζοντας για το αυτονόητο καλύπτουν στο ακέραιο τις υποχρεώσεις τους απέναντι στην εφορία, τα ασφαλιστικά ταμεία, τους εργαζόμενους και τους συνεργάτες τους. Θίγει ακόμη τους πολλούς ιδιοκτήτες-διευθυντές που σε ανέλπιστες καταστάσεις όπως η σημερινή κρίση, δε σκέφτονται πως θα εγκαταλείψουν πρώτοι και αλβόβητοι το καράβι. Με ποιον τρόπο θίγει όλους αυτούς; Με την ενίσχυση του αθέμιτου ανταγωνισμού που είμαι πεπεισμένος ότι σε αρκετές των περιπτώσεων συντελείται ακούσια ή εκούσια από την ύπαρξη του ΑΡΘΡΟΥ 99. Και μάλιστα συντελείται πολλαπλώς όπως θα εξηγήσω παρακάτω.

Στο στάδιο της επιχειρηματικής επέκτασης πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα εφαρμόζουν συνήθως στρατηγικές που τους προτείνουν ταλαντούχοι σύμβουλοι όπως αυτή του μεγάλου τζίρου που υιοθετείται από αρκετούς ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και βρίσκει υποστηρικτές πολλούς διευθυντές τραπεζών. Έτσι, δεν είναι λίγες οι επιχειρήσεις που ανοίγονται στην αγορά και προκειμένου να «τζιράρουν» ολοένα και περισσότερα, παραβλέπουν άλλους σημαντικούς παράγοντες ανάπτυξης όπως αυτών της κερδοφορίας, των στρατηγικών συνεργασιών, του γνωστού 1 προς 3 κανόνα επενδύσεων. Μοιραία λοιπόν πολλές από αυτές καταλήγουν να γίνονται προβληματικές και υπερχρεωμένες. Οι συνέπειες όμως των επιλογών τους δεν περιορίζονται μόνο στις ίδιες και στους πιστωτές τους. Δημιουργούν πολλά προβλήματα και στους υγιείς ανταγωνιστές τους με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο, όπως για παράδειγμα με το να προσφέρουν σε τιμές ακόμη και κάτω του κόστους ή προβάλλοντας ως κίνητρο συνεργασίας στους υποψήφιους πελάτες τους το αγαπημένο σπορ του Έλληνα, την υπερτιμολόγηση.

Γιατί λοιπόν φτάνοντας αυτές οι εταιρείες προ των πυλών της πτώχευσης να μη πληρώνουν το τίμημα των πράξεών τους, είτε οι ίδιες εξ ολοκλήρου είτε μαζί με τους συνυπεύθυνους αν υπάρχουν; Ποιος και πως τους χορήγησε τα μεγάλα κεφάλαια κίνησης και τα υπέρογκα Leasing; Ή τα 52 φύλλα μπλοκ επιταγών με τα οποία παρέχεται ακόμη και σήμερα η δυνατότητα σε κάποιους να γεμίσουν με ωρολογιακές βόμβες την αγορά.

Γιατί να υπάρχει 2η ευκαιρία χωρίς τα ανάλογα εκέγγυα είτε από το ίδιο το κράτος το είτε από τις τράπεζες; Μήπως τελικά θα ήταν αλλιώς τα πράγματα αν όλοι εξ αρχής οι επιχειρηματίες γνώριζαν ότι δεν υπάρχει από μηχανής θεός ούτε σανίδα σωτηρίας στην πορεία που επέλεξαν να ακολουθήσουν;

Και τα λέω όλα αυτά όχι βέβαια γιατί δε θέλω προσωπικά να διασώζονται επιχειρήσεις και θέσεις εργασίας. Ούτε γιατί είμαι ενάντια στο να δίνεται μια 2η ευκαιρία στον καθένα. Αλλοίμονο, όλοι μας μπορεί να τη χρειαστούμε κάποτε. Είμαι όμως ενάντια στην ιδέα και μόνο του διπλού ή και τριπλού ακόμη πλήγματος που ενδέχεται να δεχτούν όλοι εκείνοι που εγώ κατατάσσω στους συγκροτημένους επιχειρηματίες. Διότι κινδυνεύουν σοβαρά ούτε τη δικαίωση να νιώσουν, ούτε να ανακτήσουν μέρος από τα χαμένα έσοδά τους, και το χειρότερο κινδυνεύουν να υποστούν επιπρόσθετες ζημιές αφού κανένας δεν τους εγγυάται ότι όσοι θα υπαχθούν στο ΑΡΘΡΟ 99 έμαθαν από τα λάθη του παρελθόντος και ότι θα ακολουθήσουν διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης για τα επόμενα 2 τουλάχιστον χρόνια.

Τέλος, επειδή στη πατρίδα μας τίποτε δε γίνεται τυχαία ιδίως σε ό,τι αφορά τη νομοθεσία και τις ειδικές διατάξεις των νόμων, το άρθρο 99 στις μέρες μας μπορεί να φανεί χρήσιμο εργαλείο και σε κάποιους για τους οποίους δεν προοριζόταν. Σε κάθε περίπτωση όμως πιστεύω ότι η χώρα μας οφείλει να σκεφτεί πολύ σοβαρά, αν δε το έχει κάνει ήδη, να κατοχυρώσει την πατέντα αυτού του κρατικού και υπερκομματικού προϊόντος μας, μήπως και αποκομίσει κάποια έσοδα αφού σε λίγο καιρό σχεδόν τίποτε άλλο δεν θα παράγεται στην Ελλάδα.